

AYOLLARNING ZAMONAVIY USLUBIDAGI NIMCHA UCHUN MODEL TANLASH

Yo'ldosheva Dilshoda Abduqosim qizi

Toshloq tuman 2 son Texnikumi

Maxsus fan kafedrasi o'qituvchisi.

Annotatsiya. Ushbu maqolada ayollarning zamonaviy uslubdagi nimchalari uchun model tanlash masalalari tahlil qilinadi. Nimchanning zamonaviy modadagi o'rnini, uning funksional va estetik ahamiyati yoritilgan. Model tanlashda tana tuzilishi, mato turi, ranglar uyg'unligi hamda dizayn yechimlarining ta'siri ko'rib chiqilgan. Shuningdek, zamonaviy nimcha modellarining afzalliklari va ularning kundalik hamda rasmiy kiyimlar bilan moslashuvchanligi asoslab berilgan. Maqola natijalari ayollar kiyimlarini loyihalash va zamonaviy moda yo'nalishlarini o'rganishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: ayollar kiyimi, zamonaviy moda, nimcha (jilet), model tanlash, dizayn yechimlari, mato tanlash, rang uyg'unligi, ayollar uslubi

Kirish. Bugungi kunda ayollar kiyim-kechagida qulaylik, estetik ko'rinish va individuallik muhim ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy moda tendensiyalarida nimcha (jilet) ayollar garderobining ajralmas qismiga aylanib, turli yosh va tana tuzilishiga ega ayollar uchun mos modellarni taklif etmoqda. Nimcha nafaqat kiyimni to'ldiruvchi unsur, balki umumiy obrazni shakllantiruvchi asosiy detal sifatida ham xizmat qiladi. Shu sababli zamonaviy uslubdagi nimcha uchun to'g'ri model tanlash muhim hisoblanadi. Milliy kiyimlar har bir xalqning o'ziga xos madaniyati, tarixi va estetik qarashlarining muhim bir qismidir. O'zbek milliy kiyimlari ham o'zining boy tarixi, rang-barangligi va nafisligi bilan ajralib turadi. Ayollar milliy nimchasi asrlar davomida o'zbek ayollarining sevimli kiyimlaridan biri bo'lib kelgan. Bugungi kunda zamonaviy moda tendensiyalari bilan

uyg'unlashgan holda, milliy nimchalar yangi ko'rinish va mazmun kasb etmoqda. Ushbu maqola ayollar milliy zamonaviy nimchalari uchun model tanlash va tikishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga bag'ishlangan.

Globalizatsiya jarayonida milliy o'zlikni saqlab qolish va uni zamonaviy moda orqali namoyon etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayollar milliy nimchalari nafaqat kundalik kiyim sifatida, balki turli xil tadbirlar va marosimlar uchun ham zamonaviy va o'ziga xos ansambllar yaratishga imkon beradi. Shuning uchun ham milliy an'analarni saqlagan holda, zamonaviy talablarga javob beradigan nimcha modellari yaratish va ularni yuqori sifatda tikish masalalari dolzarb hisoblanadi.

Ayollar nimchasini yaratish jarayonida eng muhim bosqichlardan biri bu – model tanlash va uning funksional belgilanishini aniqlashdir. Har qanday kiyim, shu jumladan nimcha ham o'z foydalanuvchisi uchun estetik, amaliy va psixologik ehtiyojlarni qondirishi lozim. Shu sababli, nimcha modelini tanlashda bir nechta muhim omillar e'tiborga olinadi: kiyimning funksiyasi, ayol kishining figura tipi, mavsum, kiyinish stili va matoning o'ziga xosligi.

Model tanlash mezonlari.

1. *Foydalanish maqsadi (funksiyasi)* – nimcha kundalik kiyim uchunmi, rasmiy uchrashuvlar, tantanali tadbirlar yoki ish kiyimi sifatida mo'ljallanganmi – bu jihat uning kesimi, bezak elementlari, matosi va tikish uslubini belgilab beradi.
2. *Ayol tanasining morfologik tuzilishi* – “soat stakani”, “armud”, “olma”, “to'g'ri chiziqli” kabi figura tiplari uchun mos model tanlanadi. Masalan, tor yelkali ayollar uchun yelkaga urg'u beruvchi baland yoqali, epauletli nimchalar; yirik ko'krakli ayollar uchun esa V-ko'rinishli yoqali va kengaytirilgan bel qismini yaratadigan modellari tavsiya etiladi.
3. *Mavsumiylik* – yozgi nimchalar yengil, nafas oladigan matolardan va qisqa fasonlarda tikiladi. Qishki modellarda esa matoning issiqlik tutuvchanligi, qalinligi va o'ziga xos ichki ishlovlari (astar, sintepon) muhim bo'ladi.

4. *Uslub* – klassik, sport, casual, folklor yoki etnik uslubdagi nimchalar o‘ziga xos elementlar (tugmalar, fermuar, cho‘ntaklar, belbog‘, kashta, aplikatsiya) orqali farqlanadi

Nimcha har doim ham faqat dekorativ vazifani bajarmaydi. U ko‘pincha figura tuzatish, qo‘shimcha issiqlik himoyasi, professional uslub yaratish, libos qatlamlarini to‘ldirish yoki ajratish, shuningdek, madaniy yoki milliy identitetni ifodalash kabi vazifalarni ham bajaradi. Masalan, rasmiy uchrashuvlar uchun mo‘ljallangan klassik qora nimchalar professional ko‘rinishni yaratadi, etnik bezakli atlas nimchalar esa o‘zbekona milliy ruhni aks ettiradi. Model tanlash, bir so‘z bilan aytganda, nimchaning qanday ayolga, qanday sharoitda va qanday maqsadda xizmat qilishini aniqlash demakdir. Bu bosqich dizayner yoki tikuvchi uchun tayyorlov ishlarida eng muhim strategik qarorlardan biri hisoblanadi. Ayollar nimchasini tikish jarayonida konstruksiyalash va andoza tayyorlash bosqichi eng muhim va mas‘uliyatli qadam sanaladi. Chunki kiyimning umumiy formasi, tanaga mosligi, estetik ko‘rinishi va qulayligi bevosita konstruksiyaviy yechimga bog‘liq. Bu bosqich nafaqat texnik chizma chizish, balki ergonomik, funksional va zamonaviy moda talablari asosida andoza elementlarini to‘g‘ri shakllantirishni ham o‘z ichiga oladi. Zamonaviy ayollar nimchalari klassik, sport, casual va etnik uslublarda ishlab chiqilmoqda. Dizaynerlar nimchalarni kundalik kiyim, ishbilarmonlik uslubi hamda bayramona liboslar bilan uyg‘unlashtirish imkoniyatini yaratmoqda. Zamonaviy nimchalar ko‘ylak, bluzka, futbolka yoki sviterlar ustidan kiyilishi bilan universalligi bilan ajralib turadi.

Konstruksiyalash — bu kiyim modelining shakl va o‘lchamlarga asoslangan chizmaviy ifodasini yaratish jarayonidir. Noto‘g‘ri yoki noaniq o‘lchamlar konstruksiyada buzilish, tikuvda egilish, tortish yoki ortiqcha kenglik paydo bo‘lishiga sabab bo‘ladi. Shuning uchun har bir o‘lchov tanaga moslab tekshiriladi.

Andoza tayyorlashda bel va ko‘krak prinsessalari, qiya chiziqlar, figura kompensatsiyasi, matoning qiyaligi (grainline) **kabi jihatlar ham hisobga olinadi.**

Konstruktsiyani ishlab chiqqandan so‘ng, odatda muslin (paxtali to‘qima) yoki eskirgan matoda sinov nusxasi tikiladi. Bu orqali andoza tanaga qay darajada mos tushishi, yelkalar tortilmayotganligi, ko‘krakdagi o‘tirish darajasi va umumiy siluet tekshiriladi. Aniqlangan kamchiliklar asosiy andozaga o‘zgartirish kiritish orqali bartaraf etiladi. Andoza bo‘yicha matoga belgilar tushiriladi (masalan, markaziy chiziqlar, chok joylari, tugma teshiklari, bukilish joylari). Bular keyingi tikuv bosqichida aniqlikni ta‘minlaydi.

Bosqich nomi	Mazmuni	E‘tibor beriladigan jihatlar
1. O‘lchov olish	Shaxsiy yoki standart (GOST/ISO) asosida asosiy o‘lchamlarni aniqlash	Ko‘krak, bel, son atrofi, yelka kengligi, orqa va old uzunligi
2. Figura tahlili	Ayol figurasining turi va proporsiyalarini baholash	“Soat stakani”, “Olma”, “Armud”, “To‘g‘ri chiziqli” figuralar turlari
3. Konstruksiya asosini chizish	Old va orqa polka chizmalarini yaratish	Ko‘krak prinsessasi, bel toraytmasi, gardan chuqurligi, yoqa chizig‘i
4. Modelga moslashtirish	Tanlangan model asosida konstruksiyaga estetik elementlar kiritish	Bezak chiziqlari, qiya kesim, qopqoqli cho‘ntak, tugmali zona va belbog‘ joylashuvi
5. Andoza (lekalo) tayyorlash	Chizmalarni aniq o‘lchamda ajratib, har bir detaldan alohida andoza yaratish	Old/orqa polka, yoqa, belbog‘, cho‘ntak, astar detallarini aniqlash
6. Matoga joylashtirish	Tayyor andozalarni matoga to‘g‘ri joylashtirib, belgilarni tushurish	Matoning tolali yo‘nalishi (grainline), naqsh simmetriyasi, material qoldig‘ini kamaytirish
7. Sinov andozasini tikish	Muslin matodan sinov (maket) tikib ko‘rish	O‘tirish darajasi, yelkada cho‘zilish yoki bukilish mavjud emasligi tekshiriladi

Zamonaviy nimchalar qulayligi, ko‘p funksiyaliligi va turli kiyimlar bilan moslashuvchanligi bilan ajralib turadi. Ular ish muhitida rasmiy ko‘rinish yaratish bilan birga, kundalik hayotda ham zamonaviy va didli obraz hosil qilish imkonini beradi. Shuningdek, nimchalar fasllararo kiyim sifatida ham keng qo‘llaniladi.

Xulosa. Ayollarning zamonaviy uslubdagi nimchasi uchun model tanlash jarayonida tana tuzilishi, mato sifati, ranglar va dizayn yechimlariga e‘tibor qaratish muhimdir. To‘g‘ri tanlangan nimcha ayol qomatini chiroyli ko‘rsatib, uning shaxsiy uslubini yanada boyitadi. Zamonaviy moda talablariga mos nimchalar ayollarning kundalik va rasmiy hayotida qulaylik va nafislikni uyg‘unlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedova M.S. Ayollar kiyimlarini konstruksiyalash va texnologiyasi. Toshkent: O‘zbekiston Milliy nashriyoti, 2021.
2. GOST 31396–2009. Kiyim o‘lchamlari va antropometrik parametrlari bo‘yicha standartlar.
3. Soliyeva D.X. Yengil sanoat mahsulotlarini loyihalash asoslari. – Toshkent, 2020.
4. Farxodova N.I. Zamonaviy kiyim konstruksiyasi va CAD tizimlari. – Toshkent: O‘zbekiston yengil sanoat akademiyasi, 2019.
5. CLO 3D, Optitex, Gerber AccuMark. Texnologik dasturlar bo‘yicha foydalanuvchi qo‘llanmalari.
6. Shomurodova G. Ayollar kiyimi dizayni va modellashtirish asoslari. – Toshkent, 2022.
7. Abdullayeva R. O‘zbek milliy kiyimlari tarixidan lavhalar. – Toshkent: San‘at, 2010.
8. Karimova D. Zamonaviy moda va milliy an‘analar uyg‘unligi. // “Moda va dizayn” jurnali, 2015, № 2, 15–20-betlar.
9. Rahimova N. O‘zbek milliy liboslarining badiiy xususiyatlari. – Toshkent: Tafakkur-qanoti, 2018.